

Bolygók

Megfigyelő	Szturnusz	Mars	egyéb észl.	műszer
Babcsán Gábor (Budapest)	2	5	C, I	16T
Balázs Antal (Budapest)	1	5		20L
Csóti István (Budapest)	1	-		20L
Csukás Mátyás (Nagyszalonta, R)	1	-	I	6, 3L
Decsi László (Bóly)	1	-		7L
Iskum József (Budapest)	1	1	I	10L
Jónás Károly (Budapest)	1	-		15T
Kocsis Antal (Balatonkenese)	-	3	I	7, 5L, 5L
Mizsér Csaba (Budapest)	13	3	C, F, I	7L
Orha Zoltán (Budapest)	3	-	C, I	20L, 11T
Teichner Szilárd (Budapest)	-	4		11T, 10L
Vicián Zoltán (Héhalom)	1	1	C, I	25T
Vimládi László (Balatonkenese)	-	1	I	5L

13 megfigyelő 49 észlelést küldött be! A használt rövidítések: L= refraktor, T= reflektor, C= színbecslés, F= szűrő használata, I= intenzitásbecslés.

A felkiáltójel nem véletlenül szerepel e rövid jellemzés után. Igen sokan voltak, akik látták e bolygókat, de nem rajzolták le, mivel — szerintük — arra érdemtelenek voltak. Bármennyire is meglepő — és ez nemcsak az amatőr megfigyelésekre jellemző — a negatív eredmény is eredmény. Sokszor többet mond, mint egy tényleges mérési adat.

Szturnusz - 1988

Sajnos az égitest a láthatóság idején meglehetősen nehezen volt megfigyelhető. A június közepére eső oppozíció idején is -22,5 fok volt a deklinációja, ami azt jelenti, hogy 20 fok magasan delelt. Így nem meglepő az igen csekély számú megfigyelés. Annál megdöbbentőbb a nem budapesti megfigyelők igen csekély aktivitása. Pedig a nagy negatív deklinációjú égitesteket nem feltétlenül a fővárosból lehet a legjobban látni.

A megfigyelések havi megoszlása: május—1, június—2, július—14, augusztus—7, szeptember—1. Az első észlelést Babcsán Gábor május 29-én, az utolsót Jónás Károly szeptember 10-én készítette. Először a gömb láthatóságát tekintjük át!

A nehéz megfigyelési körülmények ellenére is készült néhány szép rajz, amelyeket itt adunk közre. Talán jól jellemzi a helyzetet a több megfigyelő

által tett észrevétel: a Szaturnusz csak 25—30 percig, a delelés körüli időben látható jól. Egyébként szinte semmit nem lehet rajta észrevenni.

A legtöbbet megfigyelt alakzatok a NEB (19 alkalommal), a SEB (18), és az NPR (11) voltak. Az NPR barnás-vörösesnek illetve barnának tűnt (Orha, Vicián), a NEB egyértelműen barna volt (Mizsér, Orha, Vicián), az STB barnás-vörös (Vicián), a SEB barnás (Babcsán, Mizsér), illetve szürke (Vicián) színűnek látszott. Az NTB-t mindössze háromszor, az STB-t pedig csak egy alkalommal pillantották meg!

Az egyetlen inhomogenitást Vicián Zoltán figyelte meg. Igen jó légköri körülmények mellett (250x nagyítással) a NEB p oldala sötétebb volt, mint az f oldal, s a CM f szélén egy 4 intenzitású sötét rög látszott. A NEB és a SEB közötti terület, a SEB-től délre és a NEB-től északra levő zónák igen feltűnően látszottak.

Az alábbiakban az egyes alakzatok átlagintenzitásai és a legkisebb és legnagyobb intenzitásbecslés értékek szerepelnek: NPR 6 (4—8), NTB 5,3 (5—6), NEB 5,6 (4—7,2), STB 5,4, SEB 5,5 (4—7,8).

A gyűrűrendszer láthatósága

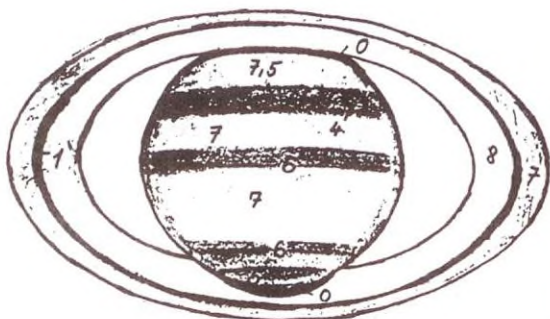
"Azonnal feltűnt, hogy jelentősen nagyobb a rálátás a gyűrűre, mint egy évvel ezelőtt." — írta Mizsér Csaba. A Cassini-rést valamennyi megfigyelő feljegyezte. Időnként végig, máskor csak az anzáokban látszott. Érdekes, hogy augusztus 19-én Iskum, majd 20-án Orha is csak az anzáokban látta a rést. Augusztus 17-én (Csukás) és 24-én pedig az A és a B gyűrűt elválasztó rés teljes hosszában jól látszott (Balázs, Csóti, Orha). Az A gyűrű nyugati felén Iskum inhomogenitásokat figyelte meg. Az A gyűrűt kettéosztó Encke-osztást Balázs, Csóti, Orha (20L,303X) és Vicián (25T, 250x) észlelte kitűnő légköri körülmények között. Ugyanekkor a bolygóhoz legközelebb eső fátyol (krepp vagy C) gyűrű is jól kivehető volt. Iskum sejtethetőnek írja le a C gyűrűt. A gyűrűrendszer színét sárgásnak, narancssárgásnak látták. Az A gyűrű több alkalommal a B gyűrűnél kontrasztosabbnak látszott.

Árnyékok

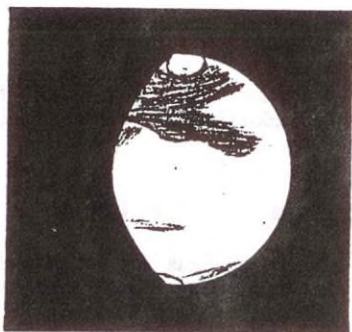
Az SHR/G-t, azaz a gyűrűnek a bolygóra vetett árnyékát szinte valamennyi alkalommal észlelték. Egyértelműen igen sötétnek (0 int.) tűnt. Vicián Zoltán az árnyékot domborúnak írja le. Az SHR/G-t kétszer olyan szélesnek és homorú csíkként látta. A bolygónak a gyűrűre vetett árnyéka minden alkalommal jól látszott.

Színszűrős megfigyelések

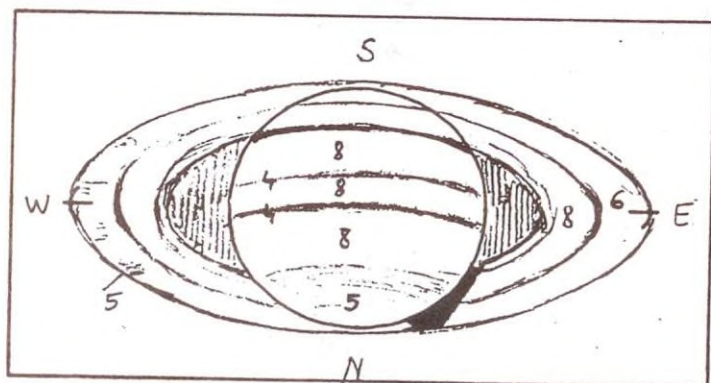
Csak Mizsér Csaba végzett színszűrős megfigyeléseket. (Reméljük, hogy a jövőben többen is megpróbálkoznak szűrők használatával.) A zöld és a citromsárga szűrők szinte semmit sem változtattak a látott képen. Kék szűrővel a világosabb területek határozottabban látszottak. A NEB a SEB és a Cassini-rés is jól látható. A narancssárga szűrő volt a legjobb! . ragyogást lecsökkentette, a felhősávokat és a Cassini-rést kiemelte. Vörössel a sötétebb alakzatok igen jól látszottak.

1988.05.29. 01:30 UT, 160/1390 refl., 214x
 (A SEB feltűnő barnás sáv, a NEB nehéz, az NPR feltűnő, az NTB mint homályosodás látszik az NPR felé. — Babcsán Gábor)

1988.07.24. 02:40 UT
 100/1000 refr., 250x
 (Teichner Szilárd)

1988.08.19.
 20:58 UT
 100/1000 refr.
 (Iskum József)

1988.07.27. 01:00 UT
 160/1390 refl., 214x
 sárgászöld szűrő
 (Babcsán Gábor)

1988.07.29. 03:30 UT
 63/420 refr., 105x
 (Normál fényben az SPC nehezen látszik. Feltűnő a peremsötétedés a K-i és a Ny-i oldalon — Babcsán G.)

Holdak

A Titárt többen is látták (szóbeli közlés), feljegyzést azonban csak ketten (!) készítettek. Jónás Károly 8,5 magnitúdónak becsülte a fényességét.

Mars június-július

Júniusban csak egy megfigyelést küldtek be. Iskum József észleléséből kitűnik, hogy a déli hósapka még igen nagy területet foglalt el. Jól látszott a Mare Australe, a Solis Lacus, a Mare Erythraeum, s tőle nyugatra egy másik kontrasztos alakzat, a Mare Sinerum keleti oldala. A bolygó még távol volt a 100%-os megvilágítottságtól.

Július első harmada. A legfeltűnőbb alakzat a Syrtis Major volt. Mizsér, Kocsis és Szentaskó észlelte, barnás színűnek. A legvilágosabb alakzat az SPC és az NPC (?) volt. Az NPC-t jóval nehezebben lehetett látni, mint déli társát. Az előbbi narancssárga, fehér, az utóbbi fehér színűnek látszott. Az NPC-t más megfigyelők nem látták, ezért jelöltük kérdőjellel az alakzatot.

Egy másik feltűnő, nagykiterjedésű alakzat a Hellas volt. Kocsis az SPC-t határoló Thyle II tartományt is látta. Július 6-án a Syrtis Major keleti oldalához csatlakozó Ceberus is feltűnő volt (Mizsér).

Július közepe. 13-án a Syrtis Major északi csúcsa nem volt megpillantható (Babcsán)! Ezzel szemben a déli féltéken egészen finom részletek (az SPC-t körülvevő gallérszerű terület, a Yaonis Régió) is megpillanthatók voltak. A legfeltűnőbb a Mare Tyrhenum volt. A hó közepén a legkontrasztosabb alakzatok a Mare Sirenum, a Mare Chronium és a Polenuri Fretum voltak (Balázs). 20-án az Electris is látszott (CM: 161°). 23-án a Solis Lacus is feltűnt (Balázs). Teichner az északi félgömbön az Utopiát és a Ceberust is látta (CM: 159°).

Július vége. 26-án Balázs a Thyle I, a Mare Chronium és a Daedaliától északra fekvő Nix Olympica alakzatokat is látta (CM: 120°). Babcsán — szintén 26-án — sárgászöld szűrővel észlelt. Az alakzatok kontrasztjai lényegesen rosszabbak lettek, mint a korábbiakban. Mindezek egy porviharra utalnak (1. Meteor 88/9., 6. o.). Ennek ellenére igen finom részletek látszottak.

Másnap — szintén sárgászöldben — az SPC-től délre a Mare Sirenum és az Icaria látszott. Hozzájuk kapcsolódva a Solis Lacus és a Coprates tűnt elő. Az északi féltéken az Arcadia és a Mare Erythraeum is észrevehető volt (CM: 97° — Babcsán). 29-én (CM: 114°) normál fényben feltűnő — keleti és nyugati oldal is — peremfényesedést látott Babcsán.

A hó végére a Mars fázisa észrevehetően nőtt; az SPC pedig egyre kisebb területet foglalt el.

ORHA ZOLTÁN